

Ervaringen lumpsum bekostiging

*Chantal Traa, leerkracht primair onderwijs, consulent Algemene Onderwijsbond
januari 2019*

Even voorstellen

Mijn naam is Chantal Traa, leerkracht in het primair onderwijs en consulent voor de Algemene Onderwijsbond. Dit laatste houdt in dat ik wekelijks leden van medezeggenschapsraden spreek en ondersteuning bied.

Mate van financiële expertise

Besturen zijn vaak vrij goed op de hoogte van financiële mogelijkheden. Ze worden bijgestaan door financieel adviseurs. De expertise bij medezeggenschapsraden is vaak een stuk minder, zeker op scholen. Ook schoolleiders hebben vaak weinig financiële expertise. Ik zie dan ook dat schoolleiders vaak sterk aangestuurd worden door het bestuur en zelf weinig inzicht hebben in de financiële mogelijkheden. Bij grotere scholen zijn directeurs vaak beter op de hoogte.

Mate van betrokkenheid

Schoolleiders en medezeggenschapsraden worden weinig betrokken bij de besteding van onderwijsgeld. Ze zijn vaak onvoldoende op de hoogte. De medezeggenschapsraden krijgen vaak te laat de informatie en stukken. Leraren buiten de medezeggenschap worden al helemaal weinig betrokken bij de besteding. Dit zag je overigens wel gebeuren bij de besteding van de werkdrukmiddelen. Tenminste, op de plekken waar het conform afspraken werd uitgevoerd. Medezeggenschapsraden, zeker op schoolniveau, willen wel betrokken worden, maar voelen zich tegelijkertijd vaak weinig deskundig. Over het betrekken van leraren bij de verdeling van werkdrukmiddelen hoor ik positieve geluiden, maar ook hier hoor ik dat sommige schoolleiders en besturen volledig negeren dat dit een teamaangelegenheid is.

Ik denk dat het ten aanzien van de financiën van belang is dat de medezeggenschap vanaf het begin meegenomen wordt in het proces. Vanaf het moment dat de eerste berekeningen van het ministerie binnenkomen, moet de medezeggenschap al op de hoogte worden gebracht. Op die manier kan de medezeggenschap meepraten wanneer het ook echt zin heeft, zodat beeldvorming en oordeelvorming mogelijk is. Nu wordt te vaak alleen besluitvorming gevraagd van de medezeggenschap. Ik denk dat de medezeggenschapsraad niet zozeer financieel deskundig moet zijn, maar wél goed geïnformeerd moet worden. Dit betekent bijvoorbeeld: geen kale begroting, maar een duidelijke kaderbrief waarin uitgangspunten, aannames en voornemens helder verwoord zijn.

Prioriteiten in de begroting

Helaas wordt er toch vaak bezuinigd op leraren. Fte's worden naar beneden gebracht, zodat er snel ruimte is op de begroting, maar met grotere groepen als gevolg. Ook materiële zaken in de klassen (meubilair bijvoorbeeld) zijn posten waar snel op bezuinigd wordt. Op de kosten van een bestuursbureau wordt daarentegen minder snel bezuinigd. Op een meerjarenbegroting van een groot schoolbestuur dat mij recent onder ogen kwam was duidelijk te zien dat de post 'onderwijzend personeel' over meerdere jaren ging krimpen, terwijl de afdracht naar het bestuursbureau op bleef lopen.

Mate van interne en externe verantwoording en verbeterpunten

De interne verantwoording is matig. Vaak weten scholen niet welke keuzes er op bestuursniveau gemaakt worden. Ook de GMR is vaak slecht op de hoogte. Beleidsrijk begroten houdt bijvoorbeeld in dat er specifieke verdeelcriteria toegepast worden, maar op welke manier die criteria dan ingezet worden, is vaak niet duidelijk.

De koppeling tussen het (meerjaren)beleid en de begroting is voor de medezeggenschap vaak niet duidelijk. Dit komt mede doordat er vaak kale informatie wordt gegeven en deze informatie niet tijdig bij de medezeggenschap terecht komt. In de hele financiële cyclus van plannen, uitvoeren en verantwoorden speelt de medezeggenschap een marginale rol. Op het niveau van de gmr is dit vaak iets beter. Het zou heel positief zijn als we toe kunnen werken naar meer zicht op doelmatigheid van bestedingen.

Overige zaken

Het zou wenselijk zijn als onderwijsgeld bij scholen terecht komt en dat scholen expertise van het bestuursbureau in kunnen kopen. Op dit moment lijkt dit vaak nog andersom. Er wordt gestart bij het bestuur(sbureau) en daarna is er geld voor de scholen. De financiële ruimte voor scholen is hierdoor heel klein. Ik vind dat de afdracht naar een bestuursbureau duidelijk afhankelijk moet zijn van de taken die het bestuursbureau uitvoert. Veel medezeggenschapsraden zouden denk ik een maximum percentage aan afdracht een goed idee vinden.

Wat betreft de expertise in medezeggenschap zouden zowel onderwijspersoneel als management beter geschoold moeten worden. Op die manier kan er gezamenlijk zorg worden gedragen voor mooi, kwalitatief hoogwaardig onderwijs.